

SKOLININKO IR KREDITORIAUS INTERESŲ PUSIAUSVYROS EUROPINIO SĄSKAITOS BLOKAVIMO ĮSAKYO PROCEDŪROJE UŽTIKRINIMAS

Sigita Taurienė

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja

Laisvės pr. 79A, LT-06144 Vilnius

Tel. (+370 5) 2 33 10 38

El. paštas: <sigita.tauriene@teismas.lt>

Straipsnyje skolininko ir kreditoriaus interesų pusiausvyros užtikrinimo aspektu aptariamos 2014 m. gegužės 15 d. priimto Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose, nuostatos, skirtos europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygoms ir skolininko bei kreditoriaus teisių gynimo priemonėms reglamentuoti. Atliktos analizės pagrindu daroma išvada, kad europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo (vykdymo) procedūros reglamentavimas tobulintinas, siekiant užtikrinti, jog, pritaikius blokavimo įsakymą, skolininkas turės galimybę naudotis jo būtiniesiems asmeniniams ar verslo poreikiams tenkinti reikalinga lėšų dalimi, taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, kad dėl pernelyg griežtų ir nepakankamai apibrėžtų blokavimo įsakymo išdavimo sąlygų kreditoriui gali būti sudėtinga pasinaudoti blokavimo įsakymo išdavimo procedūra.

Schwerpunktmäßig befasst sich dieser Artikel mit dem Interessenausgleich zwischen Schuldner und Gläubiger und dessen Regelung durch die Verordnung zur Einführung eines Verfahrens für einen Europäischen Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung im Hinblick auf die Erleichterung der grenzüberschreitenden Eintreibung von Forderungen in Zivil- und Handelssachen vom 15. Mai 2014. Als Fazit der Analyse der Regelung durch die o. g. Verordnung fallen zwei gravierende Problembereiche auf: Der Schutz des Schuldners, durch eine Kontopfändung nicht unter das Existenzminimum zu sinken, ist nicht ausreichend gewährt, da die diesbezüglichen Normen keine ausreichend präzisen Regelungen enthalten. Gleichzeitig wird vermutet, dass durch die starren aber unzureichend detailliert beschriebenen Voraussetzungen für das Verfahren zur vorläufigen Kontenpfändung, die Erwirkung eines Beschlusses für den Gläubiger erschwert wird.

Įvadas

Nuo 2017 m. sausio 18 d. Lietuvoje (kaip ir kitose ES valstybėse narėse) pradėtas taikyti 2014 m. gegužės 15 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 655/2014¹, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose (toliau šiame straipsnyje – Reglamentas)². Kreditorius, pasinaudojęs šiame reglamente įtvirtinta europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūra, įgyja galimybę užblokuoti užsienio valstybėje³ esančią skolininko banko sąskaitą ir taip

¹ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose. [2014] L 189/59.

² Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas papildytas devintuoju⁵ skirsniu, kuris skirtas Reglamento nuostatomis įgyvendinti.

³ Paprastai tai bus viena iš Europos Sąjungos valstybių narių, bet nebūtinai, atsižvelgiant į tai, kur yra skolininko banko sąskaita ir gyvenamoji vieta (Reglamento 3 straipsnis)

užsitikrinti, kad jo reikalavimas (dėl kurio pagrįstumo sprendžiama, išspręsta ar bus sprendžiama teisme) bus atiteityje patenkintas. Taigi Reglamentu siūloma nauja laikinoji apsaugos priemonė Europos Sąjungos civilinio proceso teisėje. Kaip ir bet kurios kitos laikinosios apsaugos priemonės, europinio sąskaitos blokavimo įsakymo (toliau – ir blokavimo įsakymo) taikymas lemia skolininko teisių suvaržymą, t. y. negalėjimą laisvai disponuoti banko sąskaitoje esamomis lėšomis. Dėl sunkiai prognozuojamų tokio skolininko teisių suvaržymo padarinių Reglamente ne tik įtvirtintos griežtos europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygos, bet ir papildomos priemonės, kurių skolininkas gali imtis, siekdamas apginti, jo manymu, nepagrįstai apribotas jo teises. Kita vertus, europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo ir taikymo esmė – greitas ir efektyvus procesas, siekiant užtikrinti kreditoriaus reikalavimo patenkinimą. Šio tikslo įgyvendinti iš esmės taps neįmanoma, jeigu nebus užtikrinama skolininko ir kreditoriaus interesų vykdant europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūrą pusiausvyra.

Straipsnio *tikslas* – išanalizuoti europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygas, taip pat kitas Reglamente skolininkui ir kreditoriui įtvirtintas priemones, kurių jie gali imtis, siekdami apginti savo teises, ir nustatyti, ar Reglamento nuostatos yra pakankamos skolininko ir kreditoriaus interesų pusiausvyrai vykdant europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūrą užtikrinti.

Šis straipsnis – antrasis autorės tyrimas europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūros tema. Pirmajame straipsnyje⁴ buvo pristatomos Reglamento priėmimo priežastys, jo dalykas, tikslai, taikymo sritis, jurisdikcija ir atvejai, kada galima pasinaudoti Reglamente nustatyta procedūra. Aptardami aktualius šiame straipsnyje išsikeltam tikslui pasiekti klausimus, rėsimės T. Domej⁵, B. Hess⁶, F. L. Cranshaw⁷, F. Mohr⁸ darbais europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo procedūros tema, ES institucijų (Komisijos ir Europos Parlamento) darbiniais dokumentais (pranc. *travaux preparatoires*), taip pat valstybių narių institucijų ir organizacijų (bankų, advokatų, teisėjų, antstolių sąjungų) pateiktomis pozicijomis ir nuomonėmis dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūros ir jos tobulinimo galimybių.

Straipsnyje išsikulto tikslo sieksime, naudodamiesi sisteminės analizės, aprašomuoju, loginiu analitiniu, lyginamuoju ir kitais mokslinio tyrimo metodais.

1. Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygos

Skolininko teisių, išduodant ir vykdant blokavimo įsakymą, apsauga buvo vienas iš pagrindinių diskusijų Reglamento priėmimo procedūros metu objektų⁹. Dėl to neatsitiktinai Reglamento preambuloje aiškiai įtvirtinama, kad sąlygomis, kuriomis remiantis išduodamas blokavimo įsakymas, turėtų

⁴ TAURIENĖ, S. Teismo sprendimų vykdymo Europos Sąjungoje veiksmingumo gerinimas: europinis sąskaitos blokavimo įsakymas. *Teisė*, 2015, t. 97, p. 170–182.

⁵ DOMEJ, T. Ein wackeliger Balanceakt – Die geplante Verordnung über die Europäische vorläufige Kontenpfändung. *Zeitschrift für europäisches Privatrecht*, 2013, 496, p. 497–527.

⁶ HESS, B. Der Vorschlag der EU-Kommission zur vorläufigen Kontenpfändung – ein wichtiger Integrationsschritt im Europäischen Zivilverfahren. *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung*, 2012, 4, p. 69–75.

⁷ CRANSHAW, F. L. Der Europäische Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung. Ein Entwurf zur Verbesserung der Forderungsdurchsetzung und Zahlungsmoral innerhalb der EU? *Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht*, 2012, Heft 10, p. 399–410.

⁸ MOHR, F. Die vorläufige Kontenpfändung. EuKoPfVO. Wien: 2014.

⁹ Pvz., Europos bendrijų komisijos 2006 m. spalio 24 d. žaliųjų knyga „Dėl teismo sprendimų vykdymo Europos Sąjungoje veiksmingumo gerinimo: bankų sąskaitų areštas“. KOM (2006) 618 galutinis; Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo sukūrimo siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose. 2012 m. balandžio 26 d. COM (2011) 445 final-2011/0204 (COD); [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<https://webapi.eesc.europa.eu/documentsanonymous/ces1034.../content>>.

būti nustatyta tinkama kreditoriaus interesų siekti, kad būtų išduotas įsakymas, ir skolininko interesų užkirsti kelią piktnaudžiauti įsakymu, pusiausvyra¹⁰. Remiantis Reglamento 7 straipsnio 1 dalimi, teismas išduoda blokavimo įsakymą, jei kreditorius yra pateikęs pakankamai įrodymų, kad įtikintų teismą, jog reikia skubiai taikyti tokią apsaugos priemonę kaip blokavimo įsakymas, nes esama realios rizikos, kad be tokios priemonės bus trukdoma arba bus gerokai sunkiau vėliau įvykdyti kreditoriaus reikalavimą skolininkui. Tuo atveju, kai kreditoriui valstybėje narėje dar nėra išduota teismo sprendimo, <...> kreditorius taip pat pateikia pakankamų įrodymų, kad įtikintų teismą, jog yra tikėtina, kad jo reikalavimas skolininko atžvilgiu dėl bylos esmės bus patenkintas (Reglamento 7 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgdami į pateiktas Reglamento nuostatų formuluotes, galėtume išskirti tokias europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygas: 1) reali grėsmė dėl reikalavimo neįvykdymo ateityje; 2) skubaus taikymo poreikis; 3) kreditoriui palankaus sprendimo tikimybė (tuo atveju, jeigu dar neišduota teismo sprendim). Toliau straipsnyje aptarsime kiekvieną jų.

Realė grėsmė dėl reikalavimo neįvykdymo ateityje. Kreditorius, kreipdamasis į kompetentingą teismą dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo, kartu su prašymu turi pateikti pakankamai įrodymų, patvirtinančių, kad reikia skubiai taikyti tokią apsaugos priemonę kaip blokavimo įsakymas, nes *esama realios rizikos*, kad jo reikalavimas ateityje nebus įvykdytas (iš esmės labai panašiai prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones sąlygos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso¹¹ (toliau – CPK) 144 straipsnio 1 dalyje). Ši sąlyga taikytina tiek tuo atveju, kai kreditorius dar nėra kreipęsis į teismą dėl bylos nagrinėjimo iš esmės, tiek tada, kai jau yra priimtas kreditoriui palankus teismo sprendimas¹². Iš pateiktos Reglamento nuostatos formuluotės akivaizdu, kad kreditorius turi ne abstrakčiai nurodyti, kad yra reikalavimo neįvykdymo ateityje grėsmė, bet pateikti konkrečius įrodymus, patvirtinančius reikšmingas grėsmę keliančias aplinkybes, esančias pareiškimo dėl blokavimo įsakymo pateikimo metu. Straipsnio autorės nuomone, ši sąlyga neturėtų būti vertinama taip, kad pateikiami įrodymai turi *neabejotinai* patvirtinti esant grėsmę dėl reikalavimo neįvykdymo ateityje (toku atveju jos beveik nebūtų įmanoma įvykdyti), bet kreditorius turėtų pagrįsti esant *didesnę tikimybę*, kad tokia grėsmė yra. Grėsmė – skolininkas gali iššvaistyti, paslėpti ar sunaikinti savo turtą, jį perleisti už mažesnę vertę, perleisti neįprastą jo kiekį ar tai padaryti neįprastu būdu (Reglamento preambulės 14 nurodomoji dalis). Teismo kompetencijai lieka nuspręsti, ar pateikti įrodymai pakankamai pagrindžia esant aptariamą sąlygą.

Kokie įrodymai galėtų būti vertinami kaip patvirtinantys, kad būtina blokuoti skolininko sąskaitą, nes kitaip kreditoriaus reikalavimui patenkinti kils grėsmė? Į šį klausimą mėginama atsakyti Reglamento preambulėje, nurodant, kad tai galėtų būti įrodymai, susiję su skolininko elgesiu reaguojant į kreditoriaus reikalavimą ar ankstesnio šalių ginčo metu, skolininko kredito istorija, skolininko turto pobūdžiu ir skolininko pastarojo meto veiksmais, kurių jis ėmėsi savo turto atžvilgiu. Vertindamas įrodymus, teismas gali laikyti, kad skolininko iš sąskaitų paimamos sumos ir jo išlaidos, reikalingos normaliai jo verslo eigai užtikrinti, arba periodinės šeimos išlaidos pačios savaime nėra neįprastos. Vien tai, kad skolininkas nemoka ar užginčija reikalavimą, arba vien tai, kad skolininkas turi daugiau kaip vieną kreditorių, neturėtų savaime būti laikoma pakankamu įrodymu įsakymo išdavimui pagrįsti. Be to, vien tai, kad skolininko finansinės aplinkybės yra nepalankios arba blogėja, savaime neturėtų būti pakankamas pagrindas įsakymui išduoti. Tačiau teismas gali atsižvelgti į šiuos veiksnius bendrai

¹⁰ Reglamento preambulės 14 nurodomoji dalis.

¹¹ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, nr. 36-1340.

¹² Reglamento rengimo metu buvo siūloma šią sąlygą taikyti tik tuo atveju, kai kreditorius dar neturi teismo sprendimo dėl ginčo esmės. Žr. Europos Komisijos 2011 m. liepos 25 d. Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento „Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo sukūrimas siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose“. COM(2011) 445 galutinis.

vertindamas, ar esama rizikos (Reglamento preambulės 14 nurodomoji dalis). Atsižvelgiant į pateiktus pavyzdžius, darytina išvada, kad, išieškamos sumos dydis savaime nebūtų priskiriamas prie kriterijų, patvirtinančių realią kreditoriaus reikalavimo neįvykdymo ateityje grėsmę, tačiau turėtų reikšmės, vertinant skolininko finansines galimybes, t. y. ar konkrečiam atsakovui (skolininkui) ieškinio reikalavimo suma yra didelė, palyginti su nuosavybės teise valdomo turto verte, skolininko – juridinio asmens – įstatiniu kapitalu, ūkine veikla, gaunamu pelnu ir apyvarta, skolininko įsipareigojimais. Elgesys, kuris susijęs su normalia verslo veikla, neturėtų patekti į realios grėsmės sąlygą. Pažymėtina, kad Lietuvoje, kai byloje pareikšti turtinio pobūdžio reikalavimai, laikinosioms apsaugos priemonėms taikyti paprastai reikšminga ieškinio suma, atsakovo turtinė padėtis, jos pokyčio perspektyvos, atsakovo elgesys iki bylos iškėlimo ir jos nagrinėjimo metu¹³.

Skubaus taikymo poreikis. Reglamento 7 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad kreditorius pateiktų įrodymų, jog taikyti jo prašomą reikalavimo apsaugos priemonę būtina *skubiai*. Straipsnio autorės nuomone, šiai sąlygai trūksta pakankamo pagrindimo. Pirmia, neaišku, kodėl kreditorius turėtų įrodinėti, kad yra skubus blokavimo įsakymo taikymo poreikis, kai jau priimtas teismo sprendimas, kuriuo jo reikalavimas skolininkui patenkintas, t. y. kai jau akivaizdu, kad išieškojimas iš skolininko bus tikrai pradėtas ir vykdomas. Manytina, kad tokiu atveju pakaktų įrodinėti, jog yra grėsmė dėl reikalavimo ateityje nepatenkinimo. Antra, atsižvelgiant į tai, kad kreditorius turi įrodyti, jog jo reikalavimui patenkinti ateityje kils reali grėsmė, tai apskritai reikalavimas įrodyti, jog ji kils artimiausiu metu, vertintinas kaip perteklinis. Juolab kad įrodymai, kurie turėtų patvirtinti skubaus blokavimo įsakymo taikymo būtinybę, iš esmės bus tie patys, kuriais kreditorius remsis, įrodinėdamas esant realią reikalavimo neįvykdymo ateityje grėsmę. Pavyzdžiui, pasisakant dėl šios sąlygos įrodinėjimo, pateikiama pavyzdžių, kad įrodymai turėtų patvirtinti, jog skolininkas gali nuimti nuo sąskaitos lėšas, ketina jas pervesti į užsienį arba perleisti¹⁴. Žinoma, tokie įrodymai tikrai patvirtins ne tik grėsmę, kad reikalavimas ateityje gali būti neįvykdytas, bet ir kad reaguoti, siekiant to išvengti, būtina skubiai. Vis dėlto juos pateikti bus sunku ir tai gali būti viena iš aplinkybių, dėl kurios kreditoriaus prašymas taikyti blokavimo įsakymą bus nepatenkinamas. Juolab jeigu bus atsižvelgiama į siūlymą, nustatant, ar konkrečiu atveju yra skubus blokavimo įsakymo taikymo poreikis, vadovautis vidutinio protingo ir sąžiningo trečiojo asmens standartu, o asmeninės kreditoriaus nuomonės nevertinti¹⁵. Pažymėtina, kad Lietuvos civilinio proceso teisėje tokio reikalavimo, pateikiant prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nenustatyta (CPK 144 straipsnio 1 dalis).

Kreditoriui palankaus sprendimo tikimybė. Tuo atveju, kai kreditorius dar neturi teismo sprendimo, blokavimo įsakymui išduoti Reglamente nustatyta papildoma sąlyga – kreditorius, *inter alia*, turi pateikti teismui įrodymų, kurie jį įtikintų, kad yra *tikėtina*, jog kreditoriaus reikalavimas skolininkui (nagrinėjant bylą iš esmės) bus patenkintas. Taigi Reglamento rengėjai nustatė kreditoriui pareigą, siekiant blokavimo įsakymo išdavimo, įrodyti, kad yra *tikimybė*, jog kreditoriaus reikalavimas skolininkui yra pagrįstas. Toks reikalavimas nėra europinio civilinio proceso teisės naujovė, jis numatytas daugelio valstybių narių civilinio proceso teisėje, iš jų – ir Lietuvos (CPK 144 straipsnio 1 dalis).

¹³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 29 d. Bendrųjų klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo apžvalga Nr. AC-34-2, *Teismų praktika*, nr. 34, p. 405.

¹⁴ *Stellungnahme der Regierung der Bundesrepublik Deutschland zum Grünbuch der Kommission der Europäischen Gemeinschaften zur effizienter Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung*. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/national_governments/germany_de.pdf>.

¹⁵ *Stellungnahme des Zentralen Kreditausschusses zum Grünbuch der Europäischen Kommission „zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung“*; KOM (2006) 618 endg. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/others/zentraler_kreditausschuss_de.pdf.

Nors valstybėse narėse skiriasi įrodymų tyrimo, kai sprendžiamas laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimas, kriterijai ir apimtis¹⁶, vis dėlto šie skirtumai nevertintini kaip esminiai, t. y. tokie, dėl kurių būtų apsunkinamos kreditoriaus galimybės siekti blokavimo įsakymo išdavimo, atitinkamai būtų pagrindas svarstyti dėl detalesnio *prima facie* įrodymų tyrimo, išduodant blokavimo įsakymą, reglamentavimo būtinybės.

Kreditoriui, jau turinčiam teismo sprendimą, šis reikalavimas nebus taikomas. Pažymėtina, kad Reglamente neįtvirtinta reikalavimo, jog kreditoriui išduotas sprendimas turi būti įsiteisėjęs ir vykdytinas, t. y. neįsiteisėjęs pirmosios instancijos teismo sprendimas yra pakankamas, kad nurodyta sąlyga kreditoriui nebūtų taikoma, tačiau tik tol, kol jis nėra panaikinamas aukštesnės instancijos teismo. Straipsnio autorės nuomone, sąvoka „teismo sprendimas“ turėtų būti suprantama plačiai, t. y. ši sąvoka taip pat turėtų apimti sprendimus už akių, teismo įsakymus, taikos sutartis ir nutartis, kuriomis byla išsprendžiama iš esmės (pvz., dėl baudos vykdymo procese skyrimo).

Nurodytos blokavimo įsakymo išdavimo sąlygos Reglamente įtvirtinimą galima vertinti keletu aspektų. Viena vertus, minėta, dėl blokavimo įsakymo iki teismo sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo išdavimo ir jo įvykdymo – skolininko banko sąskaitos užblokavimo – skolininkui gali kilti įvairaus pobūdžio neigiamų padarinių, pradedant tuo, kad skolininkas galbūt negalės patenkinti savo kasdinių poreikių, ir baigiant didelio masto verslo užsakyimų ir klientų praradimu, lemiančiu įmonės bankrotą. Taigi akivaizdu, kad blokavimo įsakymas turėtų būti išduodamas tik tada, jeigu teismas bus įsitikinęs, jog yra didelė tikimybė, kad kreditoriaus reikalavimas skolininkui nagrinėjant ginčą iš esmės bus patenkintas. Kita vertus, Reglamente yra nustatyta priemonių, kurios turėtų iš esmės apsaugoti skolininką nuo žalos jam dėl nepagrįsto blokavimo įsakymo taikymo atsiradimo arba atsiradusios žalos atlyginimo.

2. Skolininko interesų gynimo priemonės

Garantija. Pažymėtina, kad įpareigojimas kreditoriui pateikti garantiją Reglamento rengėjų neįtvirtintas kaip viena iš blokavimo įsakymo išdavimo sąlygų (Reglamento 7 straipsnis). Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad kreditorius beveik visais kreipimosi dėl blokavimo išdavimo atvejais turės ją pateikti, taip pat į tai, jog, jos nepateikus, blokavimo įsakymas negalės būti išduodamas, straipsnio autorės nuomone, pareiga pateikti garantiją pagrįstai galėtų būti priskiriama vienai iš blokavimo įsakymo išdavimo sąlygų.

Kreditorius, prašydamas išduoti jam blokavimo įsakymą, turės pateikti garantiją, kuria bus siekiama užtikrinti, kad skolininkui vėliau galėtų būti atlyginta bet kokia blokavimo įsakymu jam padaryta žala. Remiantis Reglamento 12 straipsnio 1 dalimi, pateikti tokią garantiją turės būti reikalaujama visada, kai kreditorius prašys išduoti blokavimo įsakymą, *neturėdamas teismo sprendimo dėl ginčo esmės*. Šio reikalavimo netaikyti teismas galės tik esant išimtinėms aplinkybėms, pavyzdžiui, jei kreditorius turės labai svarių argumentų bylai laimėti, bet neturės pakankamai lėšų garantijai pateikti, jeigu reikalavimas bus susijęs su išlaikymu arba darbo užmokesčio mokėjimu arba jei reikalavimo suma bus tokio dydžio, kad įsakymas negalėtų padaryti žalos skolininkui, pvz., kai verslo skola maža (Reglamento preambulės 18 nurodomoji dalis). Taigi iš esmės ši sąlyga skirta užtikrinti, kad kredito-

¹⁶ Pvz., Belgijoje kreditoriui pakanka pateikti teismui įrodymų, kad yra reikalavimo teisė, Danijoje, Portugalijoje ir Ispanijoje taikomas *prima facie* (duomenų, kurių pagrindu susiformuoja teismo nuomonė dėl prašymo pagrįstumo, pateikimo) standartas, Anglijoje ir Velse pareiškėjas turi pateikti argumentų, kad ieškinyje numatytas „rimtas nagrinėtas klausimas“ (angl. *good arguable case*), Austrijoje ir Vokietijoje areštas gali būti pritaikytas net ir nesant patikimų duomenų apie kreditoriaus reikalavimo teisę. HESS, B. Study JAI A3/2002/02: Making More Efficient the Enforcement of Judgments in Europe (2004). Galutinė tyrimo ataskaita [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf>.

rius nereikš prašymo išduoti blokavimo įsakymo, jeigu nebus įsitikinęs, jog jo reikalavimas skolininkui pagrįstas, nes priešingu atveju jo pateikta garantija bus atlyginama skolininko patirta žala, t. y. pats kreditorius gali patirti didelių turtingų praradimų.

Tuo atveju, kai kreditoriui jau išduotas teismo sprendimas, kuris patvirtina kreditoriaus reikalavimo skolininkui pagrįstumą, teismas gali pareikalauti iš kreditoriaus garantijos, jeigu mano, kad tai yra „būtina ir tikslinga“, pavyzdžiui, kai teismo sprendimas, kurio vykdymą siekiama užtikrinti blokavimo įsakymu, dar nėra vykdytinas arba jis vykdytinas tik laikinai dėl to, kad yra pateiktas apeliacinis skundas (Reglamento preambulės 18 nurodomoji dalis).

Reglamento rengėjų siūlymu garantija galėtų būti pateikiama kaip garantinis depozitas arba alternatyvi užtikrinimo priemonė, pavyzdžiui, banko garantija ar hipoteka, tačiau iš esmės tiek garantijos formos, tiek jos dydžio klausimas paliekamas spręsti valstybės narės, kurioje yra blokavimo įsakymą išduodantis teismas, nacionalinei teisei. Straipsnio autorės nuomone, atsakymas suderinti garantijos pateikimo procedūrą valstybėse narėse gali lemti, kad dėl valstybių narių nacionalinių teisinių sistemų skirtumų bus taikomos nelygiavertės garantinės priemonės, kurios gali užkirsti kelią kreditoriui efektyviai ginti savo teises blokavimo įsakymo pagrindu, arba, atvirkščiai, neužtikrins, kad skolininko dėl blokavimo įsakymo patirta žala bus atlyginta. Abejonių kelia Reglamento preambulėje nurodytos teismo galimybės, jei nėra konkrečių įrodymų dėl galimos žalos sumos, laikyti, kad suma, dėl kurios turi būti išduotas įsakymas, yra orientacinė suma nustatant garantijos sumą, pagrįstumas (Reglamento preambulės 18 nurodomoji dalis). Tokiai pozicijai pritaria ir kai kurios valstybių narių institucijos¹⁷. Straipsnio autorės nuomone, susiejant mokėtinos garantijos sumą su negrąžintos skolos dydžiu, atsiranda rizika, kad kreditorius neturės galimybės sumokėti reikalaujamos garantijos sumos, kartu ir pasinaudoti blokavimo įsakymo procedūra. Tokia situacija, pavyzdžiui, galėtų susiklostyti, kai sutartiniai teisiniai santykiai bus ne tęstiniai (vieno privataus asmens paskola kitam asmeniui) arba reikalavimas kils ne iš sutartinių, bet iš deliktinių teisinių santykių (pvz., žalos padarymo), taip pat įmonių, kurios neturi laisvų apyvartinių lėšų, veikloje. Dėl to pritartina teisės literatūroje pateikti nuomonei, kad garantijos forma ir dydis yra europinės sąskaitos blokavimo procedūros „Achilo kulnas“ ir kad ši problema galėtų būti išspręsta, jeigu teismas, nustatydamas garantijos sumą, atsakingai atsižvelgtų į abiejų procese dalyvaujančių šalių interesus¹⁸. Pažymėtina, kad siūloma minimali garantijos suma – 10 proc. išieškotos sumos¹⁹.

Kreditoriaus civilinė atsakomybė. Dėl nepagrįsto blokavimo įsakymo taikymo ar jo taikymo pažeidimų (pvz., nepareikalavus panaikinti blokuotinos sumos pervirši) žalos patyręs skolininkas turi teisę reikalauti iš kreditoriaus ją atlyginti (Reglamento 13 straipsnis). Išskyrus keturias prezumpcijas, kurioms esant kreditoriaus kaltė preziumuojama (Reglamento 2 dalies a–d punktai), kreditoriui

¹⁷ *Stellungnahme der Regierung der Bundesrepublik Deutschland zum Grünbuch der Kommission der Europäischen Gemeinschaften zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung*. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/national_governments/germany_de.pdf>; *Stellungnahme des Zentralen Kreditausschusses zum Grünbuch der Europäischen Kommission „zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung“*; KOM (2006) 618 endg. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/others/zentraler_kreditausschuss_de.pdf>

¹⁸ CRANSHAW, F. L. Der Europäische Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung. Ein Entwurf zur Verbesserung der Forderungsdurchsetzung und Zahlungsmoral innerhalb der EU? *Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht*, 2012, Heft 10, p. 405.

¹⁹ *Stellungnahme des Zentralen Kreditausschusses zum Grünbuch der Europäischen Kommission „zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung“*; KOM (2006) 618 endg. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/others/zentraler_kreditausschuss_de.pdf>.

taikytina atsakomybės rūšis, sąlygos ir įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės nustatomos pagal vykdymo valstybės narės teisę. Taigi kreditoriaus civilinė atsakomybė patenka į vieną iš Reglamento sričių, kuriose jo rengėjai pasirinko nesikišimo į valstybių narių nacionalinę teisę poziciją. Literatūroje išreiškiama nuogąstavimų, kad skolininko teisės reikalauti žalos atlyginimo, nenustatant jos įgyvendinimo mechanizmo, Reglamente įtvirtinimas neužtikrina skolininkui realios galimybės prisiteisti jam padarytą žalą²⁰. Be abejo, kreditoriaus civilinę atsakomybę reglamentuojančių nuostatų suderinimas skolininkui reikštų daug aiškesnį ir paprastesnį jo teisės reikalauti žalos atlyginimo įgyvendinimą. Kita vertus, daugumos valstybių narių teisėje įtvirtinta kreditoriaus atsakomybė už žalą, skolininkui padarytą nepagrįstai pritaikius laikinąsias apsaugos priemones²¹, todėl nėra pagrindo manyti, kad skolininko teisė į žalos atlyginimą gali apskritai likti neįgyvendinta. Be to, kaip minėta pirmiau, kreditorius beveik visais atvejais prieš kreipdamasis dėl blokavimo įsakymo išdavimo turės pateikti garantiją, kuri bus skirta galimiems skolininko nuostoliams dėl nepagrįstai pritaikyto blokavimo įsakymo atlyginti. Šios aplinkybės, straipsnio autorės nuomone, turėtų pašalinti abejones, kad skolininko teisė į žalos atlyginimą, nepagrįstai taikius blokavimo įsakymą, Reglamento nuostatų nepakankamai užtikrinama.

Blokavimo įsakymo atšaukimas, pakeitimas, jo vykdymo apribojimas, nutraukimas. Viena iš pagrindinių priemonių, skirtų blokavimo įsakymo priėmimo ir vykdymo proceso metu skolininko ir kreditoriaus interesų pusiausvyrai užtikrinti, – galimybė skolininkui reikalauti atšaukti ar pakeisti blokavimo įsakymą. Šią teisę skolininkas gali įgyvendinti, remdamasis Reglamente nustatytais konkrečiais pagrindais (Reglamento 33 straipsnis) arba tuo, kad pasikeitė aplinkybės, kuriomis remiantis buvo išduotas blokavimo įsakymas (Reglamento 35 straipsnio 1 dalis). Prašymas taikyti vieną iš šių teisių gynimo priemonių turi būti pateikiamas blokavimo įsakymą išdavusiam teismui (dažniausiai tai bus teismas, kuris turės kompetenciją nagrinėti ginčą iš esmės), bet kurioje blokavimo įsakymo procedūros taikymo stadijoje ir bet kokiomis, įskaitant elektroninį ryšį, priemonėmis²², nurodant konkretų kreipimosi pagrindą.

Reglamento 33 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus pagrindus būtų galima suskirstyti į keletą grupių: dėl blokavimo įsakymo išdavimo ir įteikimo skolininkui procedūros pažeidimų (a, b, c punktai), dėl blokavimo įsakymu blokuotos sumos (d punktas) ir dėl blokavimo įsakymo taikymo pagrindo, skolininkui patenkinus kreditoriaus reikalavimą, arba teismui atmetus kreditoriaus reikalavimą, kai byla išnagrinėjama iš esmės (panaikinamas teismo sprendimas) išnykimo (e, f, g punktai). Pažymėtina, kad skolininko prašymas atšaukti ar pakeisti blokavimo įsakymą vienu iš nurodytų pagrindų bus tenkinamas tik tada, jeigu pažeidimas, sudarantis reikalavimo pagrindą, Reglamente nustatytais sąlygomis ir terminais kreditoriaus nebus pašalintas. Tokiu reglamentavimu išsaugomas blokavimo įsakymas, *inter alia*, tais atvejais, kai blokavimo įsakymo galiojimas kvestionuojamas, siekiant vilkinti sąskaitos blokavimą, bet ne dėl realaus skolininko teisių pažeidimo.

Bankas neturi teisės blokuoti skolininko sąskaitoje esamų lėšų, kurios pagal vykdymo valstybės narės teisę neblokuotinos (Reglamento 31 straipsnio 1 dalis). Šia nuostata siekiama užtikrinti, kad, blokavus skolininko (fizinio ar juridinio asmens) sąskaitą, jis neparastų galimybės patenkinti būtinųjų savo ir šeimos narių poreikių, taip pat vykdyti verslą²³. Nepaisant teigiamos tokio reglamentavimo

²⁰ DOMEJ, T. Ein wackeliger Balanceakt <...>, p. 501.

²¹ HESS, B. Study JAI A3/2002/02: Making More Efficient the Enforcement of Judgments in Europe (2004). Galutinė tyrimo ataskaita [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf>.

²² B. HESS nuomone, ši teigiamai vertintina nuostata dėl valstybių narių teismų sistemų skirtumų ir bendros elektroninio parašo sistemos nebuvimo nebus įgyvendinta praktiškai. Žr., HESS, B. Der Vorschlag der EU-Kommission zur vorläufigen Kontenpfändung – ein wichtiger Integrationsschritt im Europäischen Zivilverfahren. *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung*, 2012, 4, p. 74.

²³ Pasiūlymo dėl Reglamento 32 straipsnio 1 dalis. Galutinėje Reglamento redakcijoje neblokuotinų sumų apibrėžčių neįtvirtinta.

reikšmės skolininko interesų apsaugos aspektu, t. y. siekiant užtikrinti, kad, pritaikius blokavimo įsakymą, skolininkui nebūtų atimta galimybė pasirūpinti jo kasdinių šeimos ir verslo poreikių patenkiniu, reglamento rengėjai neįtvirtino nuostatų, skirtų minimaliam neblokuotinam lėšų dydžiui apibrėžti ir nustatyti, t. y. šis klausimas paliktas spręsti pagal valstybės, kurioje turės būti vykdomas blokavimo įsakymas, teisę. Pažymėtina, kad valstybių narių vykdymo taisyklės labai įvairios, daugumos jų (ir Lietuvos) civilinio proceso teisėje apskritai nenumatyta minimalios apsaugos taikant laikinąsias apsaugos priemones juridiniams asmenims. Taigi, atsisakius suderinti valstybių narių vykdymo proceso nuostatas, skirtas minimaliai neblokuotinai lėšų sumai ir jos nustatymo tvarkai, kyla pavojus, kad Reglamente garantuojama skolininkui teisė naudotis dalimi blokuotoje banko sąskaitoje esamų lėšų realiai negalės būti įgyvendinama. Teigiamai vertintume teisės literatūroje aptariamą klausimą pateiktą pasiūlymą Reglamente įtvirtinti minimalios neblokuotinių lėšų sumos apskaičiavimo formulę, kurios pagrindas būtų neutrali referencinė vertė ir kuri būtų sukurta atsižvelgiant į skirtingą pragyvenimo lygį valstybėse narėse. Pagal šią formulę išduodant blokavimo įsakymą minimali neblokuotinių lėšų suma turėtų būti apskaičiuojama kaip tam tikras vidutinės mėnesinės algos, mokamos valstybėje narėje, kurioje skolininkas gyvena, procentas²⁴. Žinoma, įtvirtinus tokią Reglamento pataisą, gali susiklostyti situacija, kad skolininko gyvenamoji vieta bus kitoje, ne blokavimo įsakymą vykdančioje valstybėje narėje (arba apskritai kitoje užsienio valstybėje²⁵) ir tokiu atveju blokavimo įsakymą vykdanti valstybė narė turės kreiptis į kitą valstybę (narę), siekdama sužinoti joje mokamą vidutinį mėnesinį atlyginimą. Tokiu atveju sąskaitos blokavimo procedūra gali užtrukti ir esminis jos tikslas – greitas ir efektyvus procesas, siekiant kreditoriui užsitikrinti skolų išieškojimą, nebus pasiektas. Straipsnio autorės nuomone, ši aplinkybė, be kita ko, turėtų būti įvertinta, svarstant aptariamų Reglamento nuostatų pakeitimus.

Svarstant galimybę Reglamente nustatyti minimalią neblokuotiną lėšų sumą skolininkui – juridiniam asmeniui – reikšmingi keletas aspektų. Pirma, straipsnio autorės nuomone, blokavimo įsakymas juridinio asmens banko sąskaitoms galėtų būti taikomas tik tada, kai kreditorius pateiktų įrodymų, kad kitų jo reikalavimo užtikrinimo priemonių (dažniausiai – skolininko nekilnojamojo ir kilnojamojo turto) arešto nepakanka jo pareikštam reikalavimui užtikrinti. Juridinio asmens banko sąskaitos (-ų) blokavimas dažniausiai lemia esminį šio juridinio asmens veiklos suvaržymą, todėl turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais. Antra, uždraudžiant juridiniam asmeniui disponuoti jo sąskaitose esamomis lėšomis, pažeidžiami ne tik juridinio asmens (jo dalyvių), bet ir darbuotojų (juridinis asmuo negali su jais atsiskaityti) bei kitų kreditorių (iš jų – valstybės, kuriai juridinis asmuo turi mokesčių prievolių) interesai. Pritartina Lietuvos teismų praktikoje išreikšti pozicijai, kad darbuotojų, kaip su kreditoriaus pareiškimu nesusijusios silpnėsiosios šalies, teisė į darbo užmokesį turėtų būti ginama²⁶, kartu turėtų būti suteikiama teisė juridiniams asmenims iš areštuotų lėšų vykdyti mokesčines prievolės valstybei, nes tokia pareiga paprastai nustatyta įstatyme. Taigi, Reglamente įtvirtinus, kad, išduodant sąskaitos blokavimo įsakymą, taikytiną juridiniam asmeniui, turi būti nurodoma neblokuotina lėšų, skirtų darbuotojų užmokesčiui ir mokesčiams valstybei, dalis, teismui, nagrinėjančiam prašymą išduoti blokavimo įsakymą, turės būti pateikiama duomenų apie konkrečios įmonės darbuotojų darbo užmokesčiui ir mokesčiams skiriamas lėšas. Kreditoriui duomenys apie įmonės lėšų srautus paprastai neprieinami, tai reiškia, kad pareiga surinkti nurodytus duomenis atitektų teismui. Skolininkas, juridinis asmuo, gali

²⁴ WOLBER, J. Schuldnerschutz im Europäischen Zwangsvollstreckungsrecht. *Veröffentlichungen zum Verfahrensrecht* 116. Tübingen: 2015. P. 280.

²⁵ Straipsnio autorės nuomone, blokavimo įsakymas galės būti išduodamas ir tuo atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta bus ne valstybėje narėje. Plačiau žr. TAURIENĖ, S. Teismo sprendimų vykdymo Europos Sąjungoje veiksmingumo gerinimas: europinis sąskaitos blokavimo įsakymas. *Teisė*, 2015, 97, p. 170–182.

²⁶ Lietuvos apeliacinio teismo 2009 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-768/2009.

veikti tiek valstybėje narėje, kurioje bus prašoma išduoti blokavimo įsakymą, tiek ir kitoje valstybėje narėje. Taigi kreditorius, siekdamas blokuoti skolininko, juridinio asmens, sąskaitą, susidurs su procedūros trukmės problema ir iš esmės neįmanoma bus pritaikyti blokavimo įsakymo, nepranešus skolininkui (žr. plačiau „Kreditoriaus interesų gynimo priemonės“), nes būtent jis turės pateikti teismui reikšmingą informaciją. Trečia, ar juridiniam asmeniui turėtų būti paliekama teisė naudotis sąskaitoje esamų lėšų dalimi, skirta jo kasdieniams verslo poreikiams tenkinti (įsigyti prekių, atsiskaityti su paslaugų teikėjais ir kt.), ir jeigu taip, kaip ji turėtų būti apskaičiuojama? Straipsnio autorės nuomone, atsakymas priklauso išimtinai nuo įmonės veiklos pobūdžio. Jeigu įmonė teikia paslaugas, kurioms teikti nereikia didelių materialinių sąnaudų (pvz., kirpimo), tai, net ir blokavus tokios įmonės sąskaitą, jos turimų išteklių veiklai vykdyti gali pakakti net keliems mėnesiams ar ilgiau (darant prielaidą, kad už patalpų nuomą įmonė nemoka). Įmonei verčiantis prekyba, lėšų apyvartai (įsigyti prekių) neturėjimas savaime reikš įmonės veiklos sustabdymą. Dėl to, straipsnio autorės nuomone, Reglamente galėtų būti įvirtinamos taisyklės, pagal kurias teismas, išduodamas blokavimo įsakymą juridinio asmens sąskaitoms blokuoti, nurodytų neblokuotinas sumas, skirtas juridinio asmens darbuotojų darbo užmokesčiui ir mokestinėms prievolėms valstybei vykdyti, o, įvertinęs įmonės veiklos pobūdį ir kitas su įmonės veikla susijusias aplinkybes, taip pat turėtų teisę neblokuoti įmonės mokumui palaikyti reikalingos lėšų dalies.

Skolininkas turi galimybę *apriboti* blokavimo įsakymo vykdymą jo vykdymo valstybėje narėje (Reglamento 34 straipsnis), remdamasis tuo, kad, sąskaitoje turimos lėšos blokuotos, neatsižvelgiant (netinkamai atsižvelgiant) į pagal vykdymo valstybės narės teisę neblokuotiną lėšų dalį (a punktą), taip pat reikalauti *nutraukti* blokavimo įsakymo *vykdymą*, jeigu sąskaita apskritai negalėjo būti blokuota, nes ji nepatenka į Reglamento taikymo sritį, vykdymo valstybėje narėje atsisakyta vykdyti teismo sprendimą, kurio vykdymą kreditorius siekė užsitikrinti blokavimo įsakymu, ar kilmės valstybėje narėje sustabdytas jo vykdymas, taip pat blokavimo įsakymui atšaukti ir pakeisti taikytiniais pagrindais²⁷ ir tuo atveju, kai blokavimo įsakymo vykdymas prieštarauja vykdymo valstybės narės viešajai tvarkai (*ordre public*). Be to, kaip ir blokavimo įsakymo pakeitimo ar atšaukimo atveju, blokavimo įsakymo vykdymas gali būti nutrauktas ar apribotas, skolininkui susitarus taikiai su kreditoriumi. Straipsnio autorės nuomone, Reglamente nenumatytas baigtinis pagrindų, kada skolininkas gali reikalauti panaikinti blokavimo įsakymą, sąrašas, pavyzdžiui, toks pagrindas atsirastų tada, kai skolininkui iškeliamą bankroto byla, ir pan.

Apskundimo teisė ir sprendimo vykdymas. Kiekvienas teismo sprendimas dėl pareikšto prašymo atšaukti, pakeisti blokavimo įsakymą ar apriboti, nutraukti jo vykdymą naudojantis specialia forma kiekvienos šalies gali būti apskūstas (Reglamento 37 straipsnis). Pažymėtina, kad Reglamente nenumatyta apskundimo teisės įgyvendinimo jurisdikcijos taisyklių, taip pat nereglamentuojama apeliacijos teisė. Straipsnio autorės nuomone, tokias taisykles įtvirtinti būtina. Pirma, valstybėse narėse skiriasi apeliacinių skundų pateikimo ir jų nagrinėjimo terminai²⁸ ir tvarka²⁹ arba, išskyrus tam tikras išimtis,

²⁷ MOHR, F. *Die vorläufige Kontenpfändung. EuKoPffVO*. Wien, 2014. P. 149.

²⁸ Pvz., Rumunijoje – per 5 dienas, Slovėnijoje – per 8 dienas, Slovakijoje, Čekijoje, Vengrijoje, Liuksemburge – per 15 dienų, Lietuvoje – per 7 dienas, Švedijoje – per tris savaites, Portugalijoje, Italijoje, Latvijoje – per 10 dienų, Belgijoje – per vieną mėnesį [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Priega per internetą: <https://e-justice.europa.eu/content_interim_and_precautionary_measures-78-lv-lt.do?clang=en>.

²⁹ Pvz., Portugalijoje pagal bendrąją taisyklę galima apskūsti tik tuos sprendimus dėl laikinųjų apsaugos priemonių, kuriomis pritaikyti apribojimai viršija 3740,98 euro, Estijoje yra galimybė skūsti ne tik apeliacine, bet ir kasacine tvarka (nustatytais atvejais), Vokietijoje apeliacijos galimybė siejamas su aplinkybėmis, ar laikinoji apsaugos priemonė pritaikyta galutiniu nutarimu (ji galima skūsti, jei jomis nustatytų įpareigojimų suma viršija 600 eurų) arba sprendimu (tokiu atveju skundą galima paduoti per dvi savaites), Liuksemburge nėra galimybės apskūsti teismo sprendimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kurie priimti pagal vienos šalies prašymą (tokiu atveju kita šalis turi teisę reikalauti žalos atlyginimo), tačiau galima skūsti tuos sprendimus, kurie priimti dalyvaujant abiem šalims, Nyderlanduose negalima ap-

apskritai nenumatyta galimybės apskūsti procesinius sprendimus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo³⁰. Tokiu būdu neužkertama kelio kreditoriui ieškoti palankesnio teisinio reglamentavimo (angl. *forum shopping*). Antra, valstybėse narėse skirtingai reglamentuojamas laikinųjų apsaugos priemonių galiojimo ir jų vykdymo, kai pateikiamas apeliacinis skundas, klausimas³¹. Neturėtų susiklostyti situacija, kai pagal vykdymo valstybės narės teisę apeliacinio (kasacinio) skundo pateikimas neužkerta kelio vykdyti blokavimo įsakymą, o jo išdavimo valstybėje narėje reikalaujama vykdymą sustabdyti, iki bus išspręstas apeliacinio skundo pagrįstumo klausimas, ir, atvirkščiai.

Teisė blokavimą pakeisti garantija. Skolininkui, be kitų teisių, suteikiama teisė prašyti panaikinti lėšų blokavimą, pateikus garantiją ar kitą kreditoriaus reikalavimą užtikrinančią priemonę. Tai galėtų būti garantinis depozitas arba alternatyvi užtikrinimo priemonė, pavyzdžiui, banko garantija ar hipoteka (Reglamento preambulės 35 nurodomoji dalis), kurios dydis literatūroje pateikiamu pasiūlymu turėtų atitikti kreditoriaus reikalavimo dydį³².

Skolininko ir kreditoriaus susitarimas. Reglamento 35 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta galimybė skolininkui ir kreditoriui taikiai išspręsti ginčą dėl reikalavimo nevykdymo. Tokiu atveju skolininkas ir kreditorius turi bendrai pateikti prašymą blokavimo įsakymą išdavusiam teismui arba kompetentingai vykdymo institucijai, prašydami atšaukti ar pakeisti blokavimo įsakymą ar nutraukti ar apriboti jo vykdymą. Pažymėtina, kad Reglamente aiškiai įtvirtinama, jog prašymą turi pateikti abi šalys kartu, tai reiškia, kad, jeigu, pavyzdžiui, skolininkas pateiks prašymą atšaukti blokavimo įsakymą ir kartu pridės kreditoriaus sutikimą pateikti tokį prašymą, tai nebus pakankamas pagrindas teismui spręsti, kad pateiktas bendras prašymas atšaukti blokavimo įsakymą.

3. Kreditoriaus interesų gynimo priemonės

Blokavimo įsakymo išdavimo procedūros metu gali būti pažeidžiami ne tik skolininko, bet ir kreditoriaus interesai (kreditoriaus prašymas išduoti blokavimo įsakymą gali būti nepagrįstai atmetamas, teismas, bankas ar kompetentinga vykdymo valstybės narės institucija gali be pakankamo pagrindo delsti atlikti blokavimo procedūros veiksmus ir kt.), todėl Reglamente įtvirtinta priemonių, kuriomis gali pasinaudoti kreditorius, siekdamas apginti savo pažeistas teises ar jas apsaugoti nuo pažeidimo.

Skolininko (ne) dalyvavimas blokavimo įsakymo išdavimo procedūroje. Blokavimo įsakymo, kaip laikinosios apsaugos priemonės, taikymo „netikėtumo efektui“ užtikrinti Reglamento 11 straipsnyje įtvirtinta, kad skolininkui apie prašymą dėl blokavimo įsakymo nepranešama ir jis prieš išduodant įsakymą neišklausomas (*ex parte* procedūra). Daugelyje valstybių narių teisinių sistemų laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procese įtvirtinama tokia galimybė³³. Argumentai dėl tokios procedūros taikymo svarūs: skolininkas, būdamas informuotas apie kreditoriaus kreipimąsi dėl blokavimo įsa-

skūsti sprendimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių, pritaikytų santuokos nutraukimo bylose, ir pan. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://e-justice.europa.eu/content_interim_and_precautionary_measures-78-lv-lt.do?clang=en>.

³⁰ Pvz., Suomijoje, Graikijoje, išimtis – teismo sprendimas dėl laikino turto valdymo arba nuosavybės teisės [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://e-justice.europa.eu/content_interim_and_precautionary_measures-78-lv-lt.do?clang=en>.

³¹ Bendroji taisyklė tokia, kad apeliacinio skundo dėl sprendimo dėl laikinosios apsaugos priemonės padavimas nesustabdo jos galiojimo (vykdymo), bet ši taisyklė suprantama ir taikoma valstybėse narėse nevienodai. HESS, B. Study JAI A3/2002/02: Making More Efficient the Enforcement of Judgments in Europe (2004). Galutinė tyrimo ataskaita [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf>.

³² MOHR, F. *Die vorläufige Kontenpfändung. EuKoPffVO*. Wien: 2014. P. 157.

³³ HESS, B. Der Vorschlag der EU-Kommission zur vorläufigen Kontenpfändung – ein wichtiger Integrationsschritt im Europäischen Zivilverfahren. *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung*, 2012, Nr. 4, p. 70.

kymo išdavimo, gali greitai sureaguoti ir perversi lėšas iš vienos banko sąskaitos į kitą ar jas išimti (išleisti), o taip būtų paneigiamas blokavimo įsakymo taikymo tikslas. Kita vertus, *ex parte* procedūra įtvirtinta, nenustatant jokių skolininko nedalyvavimo blokavimo įsakymo išdavimo procese išimčių. Toks *ex parte* procedūros reguliavimas kelia abejonių. Straipsnio autorės nuomone, atsižvelgiant į tai, kad dėl blokavimo įsakymo taikymo skolininkui gali kilti sunkių neigiamų padarinių, teismui turėtų būti suteikta diskrecijos teisė, atsižvelgiant į konkrečios situacijos aplinkybes, išklausti skolininką. Tokią poziciją, be kita ko, patvirtina dalies valstybių narių, iš jų – ir Lietuvos (CPK 147 straipsnio 2 dalis) nacionalinėje teisėje įtvirtinta galimybė prieš taikant laikinas apsaugos priemones pranešti apie tai skolininkui³⁴. Komisijos nuomone, įtvirtinus abstrakčias išimtis, suteikiančias diskrecijos teisę teismams spręsti dėl skolininko dalyvavimo blokavimo įsakymo išdavimo procese, kils pavojus, kad valstybių narių teismai plačiai jas taikys ir blokavimo įsakymo procedūra bus neefektyvi³⁵. Kartu Komisija pažymi, kad kreditorius turi galimybę prašyti, kad blokavimo įsakymo išdavimo procesas vyktų dalyvaujant skolininkui³⁶. Tačiau tokiu atveju laiktume pagrįstu klausimą, kodėl kreditorius, suvokdamas skolininko dalyvavimo tokiaame procese riziką, turėtų to norėti³⁷.

Konkrečiais atvejais blokavimo įsakymo priėmimas *ex parte* gali būti netikslingas. Kai teisme pradėtas bylos nagrinėjimas iš esmės ar kreditoriui jau išduotas teismo sprendimas, skolininkas gali pagrįstai tikėtis, kad kreditorius gali kreiptis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, be kita ko, dėl blokavimo įsakymo išdavimo. Tokiu atveju „netikėtumo efekto“ nelieka, todėl iš esmės nelieka pagrindimo, kodėl skolininkas negalėtų dalyvauti tokiaame blokavimo įsakymo išdavimo procese. Toks draudimas netenka prasmės ir tuo atveju, jeigu skolininkas savarankiškai sužino apie vykstantį blokavimo įsakymo išdavimo procesą ir pateikia raštu savo nuomonę. Reglamente nenustatyta draudimo teismui ją priimti. Dėl to pritartina mokslininkų išreikštai nuomonei, kad toks rašytinis paaiškinimas ne tik turėtų būti leidžiamas, bet netgi būtų siūlytinas pateikti³⁸.

Nepaisant gausių abejonių dėl *ex parte* procedūrą išduodant blokavimo įsakymą įtvirtinančios nuostatos formuluotės, galutiniame Reglamento projekte nenustatyta jokių šios procedūros taikymo išimčių. Tai reiškia, kad skolininkas savo interesams ginti turės naudoti kitas Reglamente nustatytas teisinės priemones, o atsakymą į klausimą, ar pateisinamas absoliutus skolininko dalyvavimo blokavimo įsakymo išdavimo procese ribojimas, turėtų ateityje pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, formuodamas praktiką Reglamento taikymo byloje.

Teisė pakeisti ar atšaukti blokavimo įsakymą, pakeisti jo vykdymą. Kaip ir skolininkui, Reglamente kreditoriui suteikiama galimybė, pasikeitus aplinkybėms, prašyti blokavimo įsakymą išdavusį teismą pakeisti ar atšaukti blokavimo įsakymą (Reglamento 35 straipsnio 1 dalis), taip pat susitarti su skolininku taikiai dėl blokavimo įsakymu užtikrinto reikalavimo įvykdymo (Reglamento 35 straipsnio 3 dalis). Tais atvejais, kai, atsižvelgiant į Reglamento 31 straipsnyje nustatytą išimtį dėl neblokuotinų

³⁴ HESS, B. Study JAI A3/2002/02: Making More Efficient the Enforcement of Judgments in Europe (2004). Galutinė tyrimo ataskaita [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf>.

³⁵ Stellungnahme der Europäischen Kommission zu dem Beschluss des Bundesrates zum Vorschlag für eine Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates zur Einführung eines Europäischen Beschlusses zur vorläufigen Kontenpfändung im Hinblick auf die Erleichterung der grenzüberschreitenden Eintreibung von Forderungen in Zivil- und Handelssachen. COM (2011) 445 endg., 24.04.12, Drucksache 226/12 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.umwelt-online.de/PDFBR/2012/0226_2D12.pdf>.

³⁶ Stellungnahme der Europäischen Kommission zu dem Beschluss des Bundesrates zum Vorschlag <...>.

³⁷ HARBECK, N. *Vorläufige Kontenpfändung im Ausland – Zum Vorschlag einer Europäischen Verordnung zur vorläufigen Kontenpfändung in grenzüberschreitenden Verfahren. Zwangsvollstreckungsrecht aktuell*. 2. Auflage. Baden Baden, 2013. P. 271.

³⁸ DOMEJ, T. Ein wackeliger Balanceakt – Die geplante Verordnung über die Europäische vorläufige Kontenpfändung. *Zeitschrift für europäisches Privatrecht*, 2013, 496, p. 509.

sumų, blokuojamos kelios skolininko sąskaitos, esančios vienoje ar keliuose valstybėse narėse, ir neblokuota suma viršija vykdymo valstybėje narėje nustatytą neblokuotinos sumos sumą, kreditorius turi teisę prašyti vykdymo valstybės narės teismo patikslinti blokavimo įsakymo vykdymą, t. y. užblokuoti didesnę sumą (Reglamento 35 straipsnio 4 dalis).

Apskundimo teisė. Kreditorius turi teisę apskusti atsisakymą išduoti blokavimo įsakymą (Reglamento 21 straipsnis), taip pat teismo sprendimus dėl pareikšto prašymo atšaukti, pakeisti blokavimo įsakymą, apriboti ar nutraukti jo vykdymą (Reglamento 37 straipsnis). Pasinaudojimas apskundimo teise, straipsnio autorės nuomone, neturėtų reikšti galimybės remiantis naujais faktais ar naujais įrodytais pateikti naują prašymą dėl blokavimo įsakymo.

Išvados

Nuo 2017 m. sausio 18 d. Lietuvoje pradėtas taikyti 2014 m. gegužės 15 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose.

Blokavimo įsakymui išduoti Reglamente nustatytos tokios sąlygos: 1) reali reikalavimo neįvykdymo ateičioje grėsmė; 2) skubaus taikymo poreikis; 3) kreditoriui palankaus sprendimo tikimybė. Straipsnio autorės nuomone, reikalavimas pateikti garantiją, atsižvelgiant į jo privalomumą, turėtų būti priskiriamas prie blokavimo įsakymo išdavimo sąlygų.

Siekiant kuo labiau sumažinti riziką, kad skolininkas perves lėšas iš vienos banko sąskaitos į kitą ar nuims lėšas, blokavimo įsakymas turėtų būti visada taikomas skubiai.

Garantijos pateikimas reiškia, kad kreditorius, nepagrįstai pareiškęs prašymą priimti blokavimo įsakymą, gali patirti nuostolių. Dėl to šios sąlygos įvykdymas teismo galėtų būti vertinamas kaip pakankamai svarus argumentas, sprendžiant dėl kitos sąlygos – tikimybės, kad kreditoriaus reikalavimas bus patenkintas – buvimą.

Reglamento nuostatos dėl kreditoriaus pateiktinos garantijos formos ir dydžio nesuderintos. Tai sudaro prielaidų dėl valstybių narių nacionalinių teisinių sistemų skirtumų taikyti nelygiavertes garantines priemones, kurios gali užkirsti kelią kreditoriui efektyviai ginti savo teises blokavimo įsakymo pagrindu (pvz., pareikalaujant labai didelės garantijos sumos).

Reglamente neįtvirtina nuostatų, skirtų minimaliam neblokuotinam lėšų dydžiui apibrėžti ir nustatyti. Siekiant užtikrinti, kad skolininko – fizinio asmens – teisė naudotis dalimi blokuotoje banko sąskaitoje esamų lėšų realiai bus įgyvendinama, siūlytina Reglamente įtvirtinti minimalios neblokuotinių lėšų sumos apskaičiavimo formulę, kurios pagrindas būtų neutrali referencinė vertė ir kuri būtų sukurta atsižvelgiant į skirtingą pragyvenimo lygį valstybėse narėse.

Straipsnio autorės nuomone, juridiniams asmenims blokavimo įsakymas turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais, kai kreditorius neturės galimybių savo reikalavimo užtikrinti kitomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis. Siūloma Reglamente įtvirtinti taisykles, pagal kurias teismas, išduodamas blokavimo įsakymą juridinio asmens sąskaitoms blokuoti, nurodytų neblokuotinas sumas, skirtas juridinio asmens darbuotojų darbo užmokesčiui ir mokesstinėms prievolėms valstybei vykdyti, o, įvertinęs įmonės veiklos pobūdį ir kitas su įmonės veikla susijusias aplinkybes, taip pat turėtų teisę neblokuoti įmonės mokumui palaikyti reikalingos lėšų dalies.

Reglamente nenustatyta apskundimo teisės įgyvendinimo jurisdikcijos taisyklių, taip pat nereglamentuojama apeliacijos teisė. Straipsnio autorės nuomone, tokias taisykles įtvirtinti būtina. Pirmą, valstybėse narėse skiriasi apeliacinių skundų pateikimo ir jų nagrinėjimo terminai ir tvarka. Tokiu būdu neužkertama kelio kreditoriui ieškoti palankesnio teisinio reglamentavimo (angl. *forum shopping*). Antra, valstybėse narėse skirtingai reglamentuojamas laikinųjų apsaugos priemonių vykdymo, kai

pateikiamas apeliacinis skundas, klausimas. Tai gali lemti, kad pagal vykdymo valstybės narės teisę apeliacinio (kasacinio) skundo dėl laikinųjų apsaugos priemonių pateikimas neužkirs kelio blokavimo įsakymui vykdyti, o jo išdavimo valstybėje narėje bus reikalaujama vykdymą sustabdyti, iki bus išspręstas apeliacinio skundo pagrįstumo klausimas, ir, atvirkščiai.

Reglamente neįtvirtinta jokių *ex parte* procedūrų išduodant blokavimo įsakymą įtvirtinančios nuostatos formuluotės išimčių. Straipsnio autorės nuomone, ne visada blokavimo įsakymo išdavimas *ex parte* yra tikslingas, ypač kai skolininkas informuotas apie vykstantį teisminį procesą ir turi pagrindo tikėtis, kad kreditoriaus reikalavimui užtikrinti bus taikomos laikinosios apsaugos priemonės.

LITERATŪRA

Norminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, nr. 36-1340.
2. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose. 2014, *OJ L* 189/59.

Specialioji literatūra

3. CRANSHAW, F. L. Der Europäische Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung. Ein Entwurf zur Verbesserung der Forderungsdurchsetzung und Zahlungsmoral innerhalb der EU? *Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht*, 2012, Heft 10.
4. DOMEJ, T. Ein wackeliger Balanceakt – Die geplante Verordnung über die Europäische vorläufige Kontenpfändung. *Zeitschrift für europäisches Privatrecht*, 2013, 496.
5. HARBECK, N. Vorläufige Kontenpfändung im Ausland – Zum Vorschlag einer Europäischen Verordnung zur vorläufigen Kontenpfändung in grenzüberschreitenden Verfahren. *Zwangsvollstreckungsrecht aktuell*. 2. Auflage. Baden Baden, 2013.
6. HÄCKER, B. Die geplante EU-Verordnung zur grenzüberschreitenden Kontopfändung – Eine kritische Analyse. *Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht*. 2012, Heft 46.
7. HESS, B. Der Vorschlag der EU-Kommission zur vorläufigen Kontenpfändung – ein wichtiger Integrationsschritt im Europäischen Zivilverfahren. *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung*, 2012, 4, p. 69–75.
8. KYRIAKYDES, N. A European-wide Preservation Order: How the Common Law Practice Can Contribute. *Civil Justice*. 2014, Vol. 33, No. 1 [interaktyvus. Žiūrėta 2014 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.kyrlaw.com.cy/portals/0/publications/eapo-article.pdf>>.
9. MOHR, F. Die vorläufige Kontenpfändung. *EuKoPVO*. Wien: 2014.
10. WOLBER, J. Schuldnerschutz im Europäischen Zwangsvollstreckungsrecht. *Veröffentlichungen zum Verfahrensrecht* 116. Tübingen: 2015.

Kiti šaltiniai

11. Europos bendrijų komisijos 2006 m. spalio 24 d. žalioji knyga „Dėl teismo sprendimų vykdymo Europos Sąjungoje veiksmingumo gerinimo: bankų sąskaitų areštas“. KOM (2006) 618 galutinis.
12. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo sukūrimo siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose. 2012 m. balandžio 26 d. COM (2011) 445 final-2011/0204 (COD) [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<https://webapi.eesc.europa.eu/documents/anonymous/ces1034.../content>>.
13. Europos Komisijos 2011 m. liepos 25 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo sukūrimas siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose. COM(2011) 445 galutinis.

14. Europos Komisijos pranešimas spaudai Nr. IP/11/923. Briuselis, 2011 m. liepos 25 d. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-923_lt.htm>.

15. HESS, B. *Study JAI A3/2002/02: Making More Efficient the Enforcement of Judgments in Europe* (2004). Galutinė tyrimo ataskaita [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf>.

16. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 29 d. Bendrųjų klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo apžvalga Nr. AC-34-2, *Teismų praktika*, nr. 34.

17. Stellungnahme der Bundesrechtsanwaltskammer zum Vorschlag für eine Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates zur Einführung eines Europäischen Beschlusses zur vorläufigen Kontenpfändung im Hinblick auf die Erleichterung der grenzüberschreitenden Eintreibung von Forderungen in Zivil- und Handelssachen [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.brak.de/zur-rechtspolitik/stellungnahmen-pdf/stellungnahmen-europa/2011/november/stellungnahme-der-brak-2011-61.pdf>>.

18. Stellungnahme des Deutschen Anwaltsverein zum Grünbuch der Europäischen Kommission zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung“; KOM (2006) 618 endg. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://anwaltsverein.de/downloads/stellungnahmen/2007-09.pdf>>.

19. Study for an Impact Assessment on a draft legislative proposal on the attachment of bank accounts. Final report. 5 January 2011 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/civil/files/bank_attachments_en.pdf>.

20. Stellungnahme der Regierung der Bundesrepublik Deutschland zum Grünbuch der Kommission der Europäischen Gemeinschaften zur effizienter Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/national_governments/germany_de.pdf>.

21. Stellungnahme des Zentralen Kreditausschusses zum Grünbuch der Europäischen Kommission „zur effizienteren Vollstreckung von Urteilen in der Europäischen Union: Vorläufige Kontenpfändung“; KOM (2006) 618 endg. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/judgements/contributions/others/zentraler_kreditausschuss_de.pdf>.

22. Wirtschaftskammer Österreich. „VO-Vorschlag zur vorläufigen Kontenpfändung“, 2011 m. rugsėjo 8 d. [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.wko.at/Content.Node/Interessenvertretung/Wirtschaftsrecht/799_VO_Vorschlag_Kontenpfaendung_STN_080911.pdf>.

23. [Interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://e-justice.europa.eu/content_inte-rim_and_precautionary_measures-78-lv-lt.do?clang=en>.

DIE GEWÄRLEISTUNG DES INTERESSENAUSGLEICHS ZWISCHEN SCHULDNER UND GLÄUBIGER BEI DEM VERFAHREN FÜR EINEN EUROPÄISCHEN BESCHLUSS ZUR VORLÄUFIGEN KONTENPFÄNDUNG

Sigita Taurienė

Zusammenfassung

In diesem Artikel wird der Interessenausgleich zwischen Schuldner und Gläubiger nach der *Verordnung zur Einführung eines Verfahrens für einen Europäischen Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung vom 15. Mai 2014* im Hinblick auf die Erleichterung der grenzüberschreitenden Eintreibung von Forderungen in Zivil- und Handelssachen beschrieben.

Mit der Verordnung wird ein unabhängiges Verfahren geschaffen, in dem ein Gläubiger einen europäischen Beschluss beantragen kann, um vorläufig Bankkonten des Schuldners in den EU-Mitgliedstaaten sperren zu können. Dies ist wichtig, um die anschließende Vollstreckung seiner Forderungen nicht zu gefährden, egal ob die gerichtliche Entscheidung bereits gefällt wurde oder noch aussteht.

Um einen europäischen Beschluss zu erwirken, müssen folgende Voraussetzungen erfüllt sein:

- 1) Feststellung, dass eine spätere Vollstreckung der Forderung unmöglich ist oder gefährdet wird;
- 2) Dringlichkeit;
- 3) Bescheinigung der Forderung und, nach Ansicht des Autors;
- 4) Festlegung einer Sicherheitsleistung.

Nach Ansicht des Autors, ist es jedoch erforderlich, die Voraussetzungen wesentlich detaillierter zu regeln, damit der Gläubiger eine realistische Möglichkeit bekommt, einen europäischen Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung zu erwirken. Z. B. sollte die Nachweispflicht der Dringlichkeit einer vorläufigen Kontenpfändung abgeschafft werden und die Bestimmungen aller EU-Mitgliedstaaten bezüglich der Sicherheitsleitung im Zwangsvollstreckungsverfahren harmonisiert werden.

Der Autor kommt zusätzlich zu dem Schluss, dass in der Verordnung genügend Maßnahmen enthalten sind, um die ungerechtfertigte Erwirkung eines Kontopfändungsbeschlusses zu verhindern oder den Ersatz der dadurch entstehenden Schäden des Schuldners sicherzustellen.

Ein weiterer Punkt ist die Regelung zur Sicherung des Existenzminimums des Schuldners. Zwar enthält die Verordnung eine Norm, die einen derartigen Schuldnerschutz beschreibt, die Regelungen sind jedoch unzureichend genau definiert. Es ist zum Beispiel nicht geregelt, welche Mindestgrenze an verfügbaren Finanzmitteln dem Schuldner bleiben soll.

Ein wirksamer Schutz vor finanzieller Existenzbedrohung des Schuldners im Falle einer Kontopfändung ist daher nicht gewährt.

Īteikta 2017 m. kovo 3 d.

Priimta publikuoti 2017 m. gegužės 31 d.